

ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН БАСЕЙНУ РІЧКИ ГНИЛОП'ЯТЬ

*Собченко Л.В., аспірант кафедри ґрунтознавства та землеробства,
ЖНАЕУ, м. Житомир, Україна*

Сьогодні вже ніхто не сумнівається, що саме малі річки є найбільш уразливими, як за прямої дії на них забруднень, так і за опосередкованого впливу господарської діяльності. Господарське освоєння водозборів малих річок порушує баланс їх правильного функціонування, а так як саме малі річки тісно пов'язані з економікою прилеглих територій, то першочерговим завданням є виявлення усіх джерел забруднення в межах басейну та проведення оцінки їх впливу [1, 2].

Так як екологічна оцінка сучасного стану басейну р. Гнилоп'ять не проводилася досі, - це слугувало підставою для використання басейнового принципу для детальної характеристики водного об'єкта. Працюючи в цьому напрямку, мною була виявлена сумна статистика, яка вимагає детальної паспортизації річок області (як середніх, так і малих), а також перепаспортизації існуючих.

Для досягнення поставлених цілей, були зібрані необхідні матеріали, результати гідрохімічних, санітарно-гігієнічних показників якості води і т.д. з метою оцінити екологічний стан басейну р. Гнилоп'ять

Річка Гнилоп'ять відноситься до малих річок України, бере початок в сусідній Вінницькій області і впадає в річку Тетерів Житомирської області. Однак, наші дослідження проводяться лише в межах Житомирської області. Гнилоп'ять протікає по території двох районів: Бердичівського та Житомирського, є правою притокою річки Тетерів, а протяжність річки на території області становить приблизно 70км. Однак, в останні роки стан річки Гнилоп'ять надалі погіршується, що пояснюється, в першу чергу, низьким потенціалом самоочищення. Однак, варто брати до уваги і вигідне фізико-географічне та економіко-географічне положення області, які у поєднанні створили сприятливі умови для розвитку багатогалузевого сільського господарства та промисловості в досліджуваному районі. Так, місто Бердичів розташоване на річці Гнилоп'ять, яка є основною річкою Бердичівського району. Цей факт пояснює наявність великої кількості скидів у водойму, як від комунальної сфери, так і від промислових підприємств. Власне, одним із етапів нашого дослідження - був аналіз блоку «техногенне навантаження» на басейн річки [3].

Сьогодні основними учасниками водогосподарського комплексу басейну річки Гнилоп'ять є підприємства: виробничі управління житлово-комунальних та водоканалізаційних господарств (ТОВ «Комплекс екологічних споруд» міста Бердичева), машинобудування (завод «Прогрес» та підпорядкований йому санаторій «Пролісок»), ТОВ «Бердичівський хлібозавод», ПрАТ «Дніпровуд», автотранспортні підприємства, підприємства рибного господарства та агропромислового комплексу. Варто відмітити, що деякі з них скидають зворотні води категорії «забруднені без очистки» прямисінько у водні об'єкти в межах басейну не санкціоновано у великих обсягах. Не зважаючи на спад економіки регіону, зменшення обсягів виробництва, все

ж існує проблема за рахунок недостатньо-очищених зворотних вод. Так, кількість забруднюючих речовин (хлоридів, сульфатів, сухого залишку, БСК₅ та ХСК), що скидаються зі стічними водами, збільшується, не дивлячись на зменшення кількості самих стоків. Так, якщо у 2011 році стічних вод було скинуто 15,38 млн.куб.м, то у 2013 цей показник становив – 10,38 млн.куб.м, однак кількість забруднюючих речовин зростає. Крім того, відхилення за санітарно-хімічними показниками у Бердичівському районі перевищують середній показник по області.

Не варто забувати і про гідроекологічний режим річки Гнилоп'ять, на який особливо вплинула її зарегульованість. По всій довжині річки створено безліч ставків та побудовано близько 10 гребель з водосховищами, однак технічний стан більшості з них потребує реконструкції. З них 7 знаходиться на території Бердичівського району.

Отже, актуальність проведення екологічної оцінки стану басейну річки Гнилоп'ять не викликає сумнівів. Це є необхідним для подальшої розробки ефективних методів природоохоронної діяльності (екологічних, економічних та соціальних), що сприятиме поліпшенню не лише якості води у річці, а і покращить стан регіону в цілому.

Список літератури:

1. А.В. Яцик Водогосподарська екологія: у 4 т., 7 кн. / А.В. Яцик. – К.: Генеза, 2003. – Т.1, кн. 1-2. – 400 с.
2. Яцик А.В. Методика оцінки якості поверхневих вод за відповідними категоріями / А.В. Яцик, В.Д. Романенко. – К., 2008. – 28 с.
3. Лихо О.А. Оцінка рівня антропогенного навантаження на басейни малих річок. Відновна гідроекологія порушених річкових та озерних систем (гідрохімія, гідробіологія, гідрологія, управління) : монографія / За ред. М.О. Клименка. – Рівне: НУВГП, 2004. – С. 133-148.

КАПІТАЛІЗАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ РЕНТИ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

*Сухіна О.М.¹, к.е.н., Doctor of Philosophy in Economics (Ph.D. in Economics),
с.н.с. відділу економічних проблем екологічної політики та сталого розвитку
ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України»,
м. Київ, Україна*

---

¹ Сухіна О.М. є закордонним представником провідної Міжнародної наукової школи в сфері раціонального, ефективного, екологічно безпечного та соціально спрямованого використання ресурсів надр “Управління надприбутком” (гірничою рентою), науковим керівником якої є академік Російської академії природничих наук, професор, доктор економічних наук Разовський Ю.В., у становлення і розвиток якої істотний внесок зробив видатний вчений економіст, академік ЛьвовД.С.